

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravljalstvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50 — D
mesečna 4 — „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.Posamezne
številke se ra-
čunijo po 1 DinInserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 25 p.

Raj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Kako je po svetu?

V evropskem kotlu ta čas hudo vre. Francoska je s svojim pohodom izprožila težke skale. Zazibala se je Rusija in vse je mogoče, da je Moskva odločena začeti z Evropo po obrežju.

Če, da se danes vse vidi v uravnavah, ki mejijo na Rusijo, lahko miselno igrajo z ognjem. Poljska in Rumunija, ki imata doma najtežje politične razmere, ki imata nerešenih vse polno perečih socialnih vprašanj, mobilizirata. Čemu?

Poljska baje proti Litvi radi tega, ker so po d'Annunzijem načinu neredne litavske prostovoljske čete zavzele luko Memel, ki je antanta še ni končno veljavno »dodelila« in kjer je bila postavljena francoska zaščitna posadka. Seveda ni dvoma, da bo Rusija posegla v ta spor, kajti izhoda na morje si ne bo dala jemati in sovjetska vlada je prav tako kakor svoj čas carska odločena — čim bo to mogla — dobiti Rusiji nazaj vse izgubljeno morje.

Rumunija je bila — kakor je znano — izrabila boljševiško revolucijo in zasedla lep kos ruske zemlje v Besarabiji. Tockij ji tega ne

bo pozabil in danes je turško vprašanje najboljši povod, da se obenem z dardanelskim reši tudi besarabsko vprašanje.

Čičerin, ki ni mogel dobiti besede pri konferenci v Lausanni, je šel in se obrnil naravnost na Angoro ter našel med poslanci turškega parlamenta poslušna ušesa. Turčija se ne mara vdati, ker ima za hrbtom ruske armade.

Anglija se je iz teh preprirov previdno umaknila. Francoski ne mara še očitno nasprotovati in čaka, da se stvari razvijejo same po sebi — a Rusije se nikakor ne mara dotakniti in jasno je, da bo v slučaju konflikta stala toliko časa mirno ob strani, dokler se je kdo ne dotakne v azijskem vprašanju.

Nekateri angleški časopisi celo odkrito pišejo, naj se Evropa kar še enkrat — toda brez Angležev — zlasa, kajti takrat in edino takrat bo konec nenaturnih zemljepisnih izprememb, ki so nastale po versajski pogodbi in edino takrat bo konec upnikov in dolžnikov.

Zdi se, da imajo Angleži silno prav. Le žalibog, da nismo danes z Angleži tudi mi, okrog katerih nas se pletejo škorpijoni.

Rusija — zvezna država.

Odkar se borimo v našem listu proti centralizmu, smo imeli že jako pogostokrat priliko odgovarjati na razne očitke naših centralistov z dejstvom, da je velika ameriška država po svojem sestavu zvezna država ali federacija, kakor pove to že njeno ime: Zedinjene države (ne pokrajine). Dalje smo opozarjali na dejstvo, da je angleški svetovni imperij pravzaprav tudi velika zvezna država, kjer uživajo kolonije ali vsaj njih večina vse pravice samostojnih držav. Nemčija je bila pred vojno in je ostala tudi po vojni zvezna država (federacija), in vendar: kakšno odporno silo je kazala Nemčija nasproti vsemu svetu cela štiri leta! Tudi mala Švica je zvezna država in kako lepo je urejena in kakšen vzoren red vlada v švicarskih kantonih, ki so v svojem bistvu pravzaprav male države!

V kolo teh velikih in malih zveznih držav je vstopila ob koncu preteklega leta tudi največja slovanska država: Rusija je postala dne 30. decembra 1922 zvezna država!

Predvojna Rusija je bila ogromen kolos, vladan in upravljan popolnoma centralistično. Bilo je tako, kakor pridučujejo naši centralisti pri nas: „Jedan jezik (ruski), jedna vlada (carska), jedna država!“ Vsled stroge discipline in policijskega pritiska je vladal v tej ogromni državi strog red, ki pa je bil le navidezen. Ko je prišla svetovna vojna, se je ruski centralistični kolos silno zazibal in na kako trhljih nogah stoji dandanes centralizem, (vsak centralizem, ne samo bivši ruski), dokazuje dejstvo, da je državo s sto in sto milijoni centralistično vladanih prebivalcev par sto boljševikov porušilo do tal!

„Včeraj in danes smo imeli sejo, katere so se udeležili Korošec, predsednik jugoslovenskega Veča v Zagrebu, njegov tajnik Žerjav, Trumbić z Vasiljevičem, Gvozarijem in Čingrijo, potem člani združene opozicije (srbske) Draškovič, Tričkovič in Vojislav Marinkovič. Na seji se je posvetovalo o tem, kako in na kakšen način se naj stvari in manifestira pred svetom zajednica med Srbi, Hrvati in Slovenci na eni strani in Srbi iz Srbije na drugi.

Na dnevnem redu sta bila dva predloga. Eden od strani predsednika srbskega ministristva (to je bil Pašić!), a drug od strani Draškoviča (srbijski opozicionalec). Prvi v tem smislu, da se osnuje politično-vojaški komite, ki naj vodi zunanjo politiko in vojno do zaključitve miru. Ta komite naj bi imel 4 člane od naše strani, a 3 od strani jugoslovenskega Veča v Zagrebu. Od naše strani naj bi vstopili sedanji zunanji in vojni minister, zadnji kot nevtralec, potem eden od radikalne stranke in eden od združene opozicije. Veče v Zagrebu bo še odredilo svoje predstavnike.

Ruske razvaline so bile strašne. Silni, prej „nepremagljivi“ vladni organizem je popolnoma razpadel. Razpadel je v prazen nič in njegovi drobci so ležali po tleh kot razbite črepinje. Politična in gospodarska (socialna) revolucija sta v Rusiji korenito opravile svoje delo!

Iz ruskih ruševin pa je začelo polagoma poganjati novo življenje. S centralističnim vladanjem ni šlo več. To so ruski boljševiki prav hitro spoznali. Z razvalinami pa seveda še mnogo manj. To zopet so spoznali razbiti deli nekdanje ruske države. Iz obeh teh spoznanj pa se je pod pritiskom vnanjih razmer rodilo tretje spoznanje. Nam je potrebna državna organizacija, ki varuje vsakemu delu njegovo gospodarstvo doma, proglašajo pa za skupno državno zadevo le to, kar je neobhodno potrebno. A tudi pri teh skupnih zadevah so posamezni deli soddlojujoči enakopravni člani. Tako je prišlo v Rusiji do zvezne države, ki je bila svečano proglašena dne 30. decembra minolega leta in ki nosi uradni naslov: Zveza socialističnih sovjetskih republik.

Da je Rusija zveza ravno socialističnih sovjetskih republik, je postranska stvar. Glavno je, da je Rusija zvezna država ali federacija. Če pa hočejo biti te države ravno republike in celo sovjetske republike, ni glavno. Če jim bo padlo v glavo postati buržujske republike ali pa kneževine, bodo zato še vedno zvezne države, kjer bo v svojem gospodarskem, kulturnem in socialnem napredku in življenju odločil vsak del sam za sebe neodvisno od drugih delov. Ukrajinci n. pr. bodo na svoji zemlji svoji gospodje, Tataři na svoji in azijski Kirgizi in kakor se že vsi tisti bradatí narodi imenujejo, pa na svoji.

V Rusiji so sklenili na tozadevnih zborovanjih, da bodo vse ruske zvezne države imele skupno armado, skupen vnanji zastop, enoten denar, skupno prometno vodstvo (železnice) in še nekaj drugih malih stvari. O teh skupnih zadevah odločuje skupno vodstvo (sedaj

sovjetsko), toda v tem skupnem vodstvu so zastopani vsi deli.

Vse druge upravne zadeve pa so popolnoma odvzete skupnemu vodstvu in pridržane posameznim delom.

Sedaj pa pogledimo k nam v Jugoslavijo. Pri nas hoče Belgrad enostavno vse komandirati. Belgrad razpisuje in pobira davke, kakor se mu ljubi, pobira jih, kjer jih hoče, oborožuje armado kakor jo hoče, mi vsi pa, ki smo pri teh stvareh presneto udeleženi s svojimi ženi, moramo pa enostavno molčati. Pri nas velja samo eno: Plati, brate!

Ali je tako prav? Vsak mora izprevideti, da tako ni prav. Zakaj ne bi tudi pri nas bilo mogoče sprovesti tega, kar imajo v Rusiji? Zakaj ne bi imeli tudi mi nekaj skupnih zadev, pri katerih odločanju in vodstvu pa bi se moral slišati tudi naš glas, in nekaj popolnoma lastnih zadev? Kaj vraga n. pr. brigado Srbijske naše šolske zadeve? Kaj jih brigado naše verske zadeve? Kaj jih brigado naše ceste? Ali pa naša socialna zakonodaja, n. pr. delavsko zavarovanje in naše bolniške blagajne? Take stvari naj si urede oni po svoje, mi pa po svoje. To pa še zdaleka ne izključuje skupne države na zunanji, in tisti naši centralisti, ki pravijo v svojem hinavskem strahu, da bo potem skupne države konec, če bi bil Slovenec na svoji zemlji svoj gospod, Srb pa na svoji — tisti naši centralisti, pravimo, so navadni bedaki.

Vse velike države sveta, med temi tudi največja slovanska država, so danes urejene na federalistični podlagi ali z drugimi besedami: Vse velike države sveta so danes zvezne države. Taka velika in močna zvezna država bo postal tudi jugoslovanski Balkan, in kadar se bo to zgodilo, bomo tudi Slovenci postali na svoji zemlji svoji gospodje! Prešeren je pel:

„Največ sveta otrokom sliši Slave!
Tja bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosti voljo vero in postavijo!“

In na čelu našega lista stoji zapisano: Hočemo lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Odločilni dan.

V predzadnji številki našega lista smo že imeli priložnost baviti se z izvajanjem glasila srbske radikalne stranke (ali kakor se danes imenuje „Narodna Radikalna Stranka“) o Slovencih. Tam smo povedali, kaj mislijo srbijski radikali, ki danes vladajo, napraviti z na-

šo Slovenijo: Uničiti slovenski jezik in odpraviti latinico in vpeljati povsod v javno življenje le srbsčino in cirilico. Na istem mestu smo tudi na to nezasišano izzivanje celokupnega slovenskega naroda primerno in po zaslugi odgovorili. Srbijskim radikalnim prenapete-

LISTEK.

Zgodovina I. 1918. v novi luči.

(Zanimiva razkritja.)

Milan Žoržević je izdal nedavno v Belgradu knjigo: „Srbija in Jugoslavlani“, kjer se dotika tudi zgodovine takozvane „Ženevske pogodbe“, ki je bila sklenjena, kakor znano, I. 1918. med predsednikom srbske vlade na Krfu, g. N. Pašićem, in predsednikom Narodnega Veča, g. dr. Korošcem. Dne 7. in 8. januarja t. l. pa je objavil v belgrajskem „Radikalu“ g. Stojan Protič, ki je bil tedaj namestnik Pašićev na Krfu, nove uradne dokumente, ki mečejo na ta „sporazum“ novo luč. Naše bralce bodo ti dokumenti zanimali, zato jih bomo objavili po vrsti. Zato te številke spravite, da si boste končno lahko napravili svojo obsodbo!

I.

Pašić telegrafira srbski vladi sledeče iz Ženeve dne 27. oktobra 1918.:

ske kraljevine in vojsk jugoslovanskih dežel, in katere naloga bi bila, vzdržati mir na mejah in v deželi ter proučiti strategične linije za razmejitev z našimi sosedi. Potem bi bilo še eno skupno ministristvo za promet (pošta, telegraf, telefon, železnice, pota itd.), skupno ministristvo financ, potem ministristvo marine in končno ministristvo, ki bi se bavilo z vprašanji, ki bodo prišla na dnevni red po zaključenju mira (konstituta in volilni red za vse dežele). Število ministristev še ni določeno, toda spočetka bi jih bilo kakih sedem, a pozneje bi jih mogli povečati po potrebi. Popoldne bomo nadaljevali posvet, da se podrobneje in precizneje določi delokrog zajedniškega ministristva. Potem je bil stavljen predlog od Jugoslovenskega Veča, da se ga prizna kot predstavnika južnih Slovanov v avstrijsko-ogrski, najprej od strani srbske vlade in ona naj potem to sporoči vsem našim zaveznikom in nevtralnimi državam in jih zaprosi, da ga priznajo tudi oni. Prosim prestolonaslednika, da odobri to priznanje jugoslovenskega Veča in da

žem pa to še ne zadostuje, kar so takrat povedali. Oni hočejo svoje lepe namene doseči že pri teh volitvah.

Poglejmo, kaj piše belgrajska „Tribuna“ z dne 11. t. m.

„Vse politične stranke se mrzlično pripravljajo na volilni boj. Sodeč po vseh pripravah se nahaja cela naša kraljevina v izrednem položaju, ki spominja na deželo, nahajajočo se pred velikimi usodnimi dogodki. In res je 18. marec za nas zgodovinski dan prvega reda. Tega dne bosta morala vzdržati borbo pri nas dva velika tabora: srbski tabor, ki ga tvori radikalna stranka, in tabor „defetistov“, ki ga sestavljajo razni „protidržavni bloki“. Tega dne se udarita dve ideji in dva „mentaliteta“; po tem, kako se konča ta spopad, se odloči usoda naše države. Tega dne se odloči način, o katerem se je tako dolgo razpravljalo od dne ujedinitja pa do danes. Naš narod (= srbski narod) bo moral 18. marca odločiti, naj li kraljevina SHS ostane kot edinstvena celota, ali pa naj dobi federativno obliko ali pa bo prešla i te meje in se izjavila za amputacijo. Po vseh znakih sodeč verujem jaz v prvi slučaj. Zmago odnese državotvorna radikalna stranka.“

Volilni dan smatrajo torej srbijski radikali za odločilni dan, ko bodo dobili toliko moč v svoje roke, da nas bodo mogli popolnoma streliti in uničiti kot samostojen narod in iz lepe Slovenije napraviti balkansko „Radikalijo“.

„Dva tabora si bosta stala nasproti 18. marca t. l.“, pravi „Tribuna“. Prvi

tabor bo srbski tabor, ki ga reprezentira (pri naš došlej malo znana) radikalna stranka, v drugem taboru pa bodo „defetisti“ in „protidržavni elementi“.

Kdo so ti „defetisti“ in „protidržavni elementi“? Jasno je, da hočejo radikali s temi imeni zaznamovati vse one, ki jih ni volja zatajiti svojega naroda; vse one, ki jih ni volja, da bi se pustili na vekomaj dreti od belgrajske gospode; vse one, ki si hočejo ohraniti svojo vero, svoj jezik in si priboriti svojo lastno zakonodajo na svoji lastni zemlji in ki nikakor ne marajo svojih tilnikov ukloniti pod kakršnokoli komando, ampak hočejo živeti s Hrvati in Srbi in Bolgari skupaj v eni zvezni državi kot neodvisni Slovenci. Pošten sporazum vedno, komande nikdar!

Če bi zmagali 18. marca srbijski radikali, nas čaka huda bodočnost. Peto leto že okušamo sladkosti belgrajskega centralizma — ali naj to ostane na večno? Ali naj gre na večno tako naprej kakor gre sedaj?

Zato pa je naša dolžnost, da 18. marca vse take načrte prekrižamo z volilnimi kroglicami. Takim grdim nakam se mora odločno upreti vse Slovenstvo in mi smo prepričani, da se bo tudi uprlo.

Slovenci! Odločite se 18. marca za — Slovenstvo! Če ste Slovenci, ste tudi Jugoslovani in to desetkrat boljše od onih, ki vas farbajo z nekim „jugoslovanstvom“, samo da bi vas tem boljše izpremenili v Srbe ali bogve v kaj! Tega pa zgodovina ne sme doživeti. Slovenski rod bo stal in obstal!

Odkritosrčnost.

16. januarja t. l. je izdala centralistična demokratska stranka, ki je pri nas bolj znana pod imenom JDS, svoj volilni oklic, iz katerega priobčujemo dobesedno po „Jutru“ sledeče točke:

„...Nerešeno je ostalo agrarno vprašanje in je bilo s tem na tisoče in tisoče seljakov, dobrovoljcev in delavcev izročeni na milost in nemilost ministrski samovolji.

Ostalo je nerešeno invalidsko vprašanje in je s tem ostalo v skrbeh na tisoče pohabljenec, ki so se žrtvovali za slavo in veličino očetnjave ter postali nesposobni za delo.

Ostalo je nerešeno zemljoradniško vprašanje in je s tem najštevilnejši del našega naroda oropan nezgodnega zavarovanja in ostal je brez zemljoradniških kreditov, kar vse ga vodi do začasne nemoči.

Ostalo je nerešeno uradniško vprašanje in so s tem organi državne oblasti ostali brez svojih pravic in brez dovoljne gnotne podpore.

Ostalo je nerešeno vprašanje o prehrani gladujočega seljaškega naroda, trpečega radi suše prošlega leta.

Preprečeno je brzo in pravilno izvrševanje zakonov o vojni odškodnini, ki jo narod nestrpnost pričakuje.“

Tako izgleda najvažnejši del volilnega oklica one stranke, ki ji pripadajo tudi slovenski demokratski centralisti, organizirani v JDS!

Odkritosrčnost je lepa čednost in javnost bo centraldemokratom jako hvalešna.

se napravi korake za priznanje pri zaveznikih in nevtralnih državah.

Končno smo se zedinili vložiti protest pri naših zaveznikih, ker laška vojska okupira jugoslovenski teritorij, glede katerega verjajski zavezniški vojni svet še ni odločil in da mora takšna enostranost od strani Italije dovesti do spopada s prebivalstvom, kar bi poslabšalo sosedske odnose med Jugoslavijo in Italijo. O osebah, ki naj stopijo v skupno ministrstvo, še ni nič določenega in se bo to zgodilo šele po končni rešitvi o resorih, ki spadajo v njegov krog.

Nr 203
Pašič.

II.

Na ta telegram je odgovorila srbska vlada na Krfu s sledečo depešo:
Pašič, Bern, Pariz.

Krf, 28. X. 1918.

Osebo Vaš telegram Nr 203 je bil predan prestolonasledniku, ki ga bo gotovo odobril kot tudi mi.

Vi veste, kako jaz mislim o zedi-

Naročajte Berite Širite Avtonomista!

njenju naše ujedinitve kraljevine: ustavnost in parlamentarna demokratska moralijska široko občinsko, okrajno, okrožno in pokrajinsko samoupravo z enim zakonodajstvom v glavnih osnovnih linijah za vse grane državnega življenja. Rešitev, na katero ste se zedinili po Trumbičevem predlogu, poznanega mi še iz diskusije o krfski deklaraciji, smo jaz in tovariši sprejeli, ne zato, ker je dober, temveč ker se na kaj boljše niste mogli zediniti, kajti nam je ljubše ujedinitve v takšni obliki kot pa nobeno. Nadejamo se, da se bodo naši bratje Srbi, Hrvati in Slovenci v pokrajini Avstro-ogrski uverili, da ta rešitev ni koristna za pravilen in organski razvoj našega naroda. Upamo, da bo pokojna Avstro-ogrška kmalo nehala s svojo mrtvaško senco zatemnjevati pota do našega narodnega edinstva.

Minister Protič.

Kaj pa se je zgodilo sedaj?

(Dalje sledi.)

Srbski jezik v slovenskih šolah.

Navadno šolsko pravilo pravi, da je treba otroke naučiti v ljudski šoli za življenje najpotrebnejših stvari: branja, pisanja in računanja.

Te stvari pa dopove učitelj otrokom najlažje v njihovem materinem jeziku, kar je čisto naravno. Vsaj drugače otroci učitelja ne razumejo!

Potem morajo otroci spoznati polagoma pomen posameznih besed njihovega materinega jezika in pa, kako je treba te besede postaviti, da povedo to, kar hočejo in kar mislijo. Tega se nauče pri drugih predmetih s predmeti vred, n. pr. pri verouku.

Če se otroci tega navadijo, je učitelj lahko z otroci zadovoljen in stariši tudi. Več fantičkom v ljudski šoli ni treba.

Kakšna pa je ljudska šola danes pri nas? Kaj zahtevajo danes različni moderni šolniki (pride od besede »šola«) od naših otrok?

Poslušajmo kaj pravi o tem glasilo učiteljev »Učiteljski Tovariš« z dne 18. januarja v članku »Preveč dobrega«. Tam beremo:

Odkar smo svobodni, naravnost dežuje različnih naredb in odlokov od naših šolskih oblasti, ki bi rade kar čez noč vse preuredile in napravile iz ljudskih šol neke univerze, da bi po dokončani šolski dobi odpuščale že gotove kmetovalce, gospodinjice ter rokodelce, ki naj bi poleg materinščine obvladali tudi jezike sosedov in razum tega pa naj bi bili uvedeni v razumevanje raznih umetnosti, kakor slikarstva in glasbe.!!) Zahteve, ki se stavijo danes osnovni šoli, so nedvomno pretirane... Pri veliki večini učencev visi vse v zraku in v nekaj tednih se zruši in razblini, ker ni bilo časa, da bi se snov utrdila in postala trajna last učenceva.

Največji greh se je napravil z uvedbo treh jezikov v osnovno šolo. Mislim, da je ni države na svetu, kjer bi se v ljudski šoli poučevala poleg materinščine še dva druga jezika. Kako naj otrok v 3. ali 4. šolskem letu, ko so njegove duševne zmožnosti še zelo šibke, ko mu dela mnogokrat še domača govorica preglavice, s pridom sledi trem jezikom, jih razlikuje in si jih zapomni!

Kar se tiče pouka srbo-hrvatskega jezika, je gotovo potreben v svrhu bližnjega spoznavanja z našimi južnimi brati. Toda 3. šolsko leto je za to vse-kakor prerano. Perfektnega znanja se v osnovni šoli ne bo doseglo, toliko pa, kolikor je potrebno za medsebojno spoznavanje, se lahko priuči v zadnjih dveh šolskih letih. Pa se bo kdo oglašil, češ, da tako naziranje ni jugoslovansko in da zapostavlja važnost tega predmeta, ki naj nas hitro privede do notranjega ujedinitja. Toda bodimo iskreni! S samim znanjem jezika — ako bi se dalo to sploh doseči — ne bo-

mo vcepili v dušo in srce otrokovo obenem tudi še ljubezen do našega celokupnega naroda in domovine, ampak s preoblaganjem povzročimo prej nasprotno, zlasti ker dajemo s tem različnim sovražnikom ujedinitja še več orožja za njihovo razdiralno delo, ki imajo spričo današnjega razpoloženja našega ljudstva precej lahek posel. Prej moramo s pomočjo mile domače govorice izruvat iz srca našega zapejanega naroda mržnjo in sovraštvo do srbskega plemena, katero še danes netijo lahkovernemu ljudstvu zvesti sluge nekdanjih tlačiteljev. Ko bo vzplapolala prava ljubezen do ožje rodne grude, potem bo naša odprta srca tudi ideja jugoslovanska in šele tedaj bodo pripravljena tla za jezikovno ujedinitje.

Tako, tako — smo rekli, ko smo te vrstice prebrali. Odobravamo popolnoma, da je za ljudsko šolo učenje tujih (kar treh!!!) jezikov preveč in da je to moderna bedarija, če otrok še svojega ne zna.

Kar pa pravi »Učit. Tov.« glede učenja srbskega jezika, mu pa odgovarjamo sledeče:

1. Dejstvo, da se morajo otroci srbskega jezika šele učiti in se ga ne nauče, je dokaz, da nismo »en narod«, ampak trije. Zato bi bilo prav, če bi si naši moderni učitelji to dejstvo korenito zapomnili.

2. Veseli nas priznanje namena, zakaj so srbski jezik vpeljali v naše ljudske šole. Učenje srbskega jezika naj nas privede do »notranjega ujedinitja«, ali z drugimi besedami: Do posrbljenja. Tako je ta stvar po lastnem priznanju gg. modernih učiteljev! Oni vedo, da se otroci srbskega jezika ne bodo v ljudski šoli naučili, pa vendar mučijo uboge otroke s srbsčino, samo da pride prej do »ujedinitja« (= posrbljenja na komando kakšnega Žerjava ali Gangla! To so učitelji! »Nezadostno« iz pedagogike je prelep red zanje!

Ali so to slovenski učitelji, ki smatrajo slovensko šolo za posrbljevalnico?! Ali razumejo sedaj, zakaj jil ljudstvo ne mara? Ne zaradi fajmoštra, ampak ker so — odpadli s slovenske veje!

Da pa gospodom povemo še eno: Ljubezni do srbskega plemena ne boste otrokom vcepili s posrbljevanjem, ampak samo z dobro vzgojo v domačem slovenskem duhu. Slovenski duh je tako poln ljubezni do vsakega naroda, da bo rad imel in spoštoval tudi svojega srbskega brata. Je pa tudi tako trd in odporen, da se mu tudi zatirati ne bo dal! Za take stvari je tudi UJU — pre-slaboten.

Kako delajo?

V Zagrebu izhaja v nemškem jeziku pisan list »Zagreber Tagblatt«. List je skozi in skozi državotvoren in strogo centralističen. Ravno zato smo si ga izbrali in iz njega posnemamo sledečo sliko o postopanju s potniki na naših carinarnah, ker bi ta list te slike gotovo ne bil objavil, če bi ne bila resnična. Dotični dopis se glasi:

»V Mariboru ga zopet enkrat »vrtijo«. Mi smo se že večkrat pečali z bedarijami pri carinskem pregledu v Mariboru — drugače se te vrste pregleda sploh ne da imenovati, a kljub temu je pri tamošnjem obnem carinskem pregledu še vedno v navadi »šnofanje« in brskanje, kakoršno je v navadi le še nad jetniki v ječah. Ostri pregledi se vrše le od časa do časa, utemeljujejo pa jih s tem, da pravijo, da je zopet kakšen valutni tihotapec prijavljen katerega nikdar ne zasačijo. Naši carinski pregledniki pač najdejo in primejo človeka, ki hoče nesti čez mejo kakih 20 dinarjev več kot je dovoljeno, ali pa najdejo svilen robec, mogoče tudi kakšno kilo moke, ki je ne smeš vzeti s seboj; večje stvari pa brezpogojno vedno uidejo. Zadnjič enkrat so pa našli popolnoma nov vzrok, zakaj da so morali potniki čakati na kolodvoru cele 4 ure.

V Mariboru so vstopile v vlak 3 partije preglednikov, vsaka partija po dve osebi, — med njimi tudi ena ženska — za preiskovanje ženskih potnikov — in so začele svoje »delo«. To »delo« je preračunano tako, da kolikor mogoče dolgo traja. Najprej preiščejo hodnike in stranišča. Vsako špranjo v stenah razdro in pošnofajo vanjo, bržkone zato, da bi propadlo valuto izboljšali. Tudi zasilni sedež za kondukterja na hodniku preiščejo silno natančno. Tudi cevi parne kurjave pretaknejo silno natanko, čeprav vsak ve, da se mora tam vsak papir obžgati. Omeniti moramo namreč, da pri potnikih, ki potujejo iz Jugoslavije, iščejo izključno le denar, dočim iščejo pri povratku le blago, zlasti svilo in tobak. Preiskava hodnikov v navadnih vagonih je precej lažja kakor pa v spalnih vagonih. Mlad fant, ki opravlja tukaj službo preglednika, seveda z ozirom na svojo mladost skrajno breztaktno, dvigne svojega tovariša na svoje rame, da pogleda ta za tapete zgoraj, če ni tam skrit kakšen denar.

Pol ure traja preiskava, seveda brez uspeha, ker noben pameten človek ne bo stvari, ki jih hoče skriti, vpričo drugih potnikov zakril na hodniku, da mu jih kdo drugi že prej ukrade, predno se začne carinski pre-

gled. V kupeju preiščejo najprej svetilko in platneno prevleko na njej, potem preiščejo sedeže, kakor da bi danes res še kakšen tihotapec hotel tja kaj skriti. Potem obtipujejo vroče parne cevi, z žepnimi svetilkami svetijo v vsak kotiček, kjer pa ne najdejo drugega kot kupe nesnage. Seveda je vse zastoj. Gospodje pregledniki postajajo zaradi »dobrega« uspeha že precej slabe volje.

Nato se lotijo potnikov. Vsak potnik brez izjeme je v očeh teh gospodov tihotapec in sumljiv individuij. »Roke kvišku« — se glasi povelje in preiskava se začne. »Povejte sedaj v zadnjem trenutku, če imate kaj prepovedanega pri sebi, sicer se vam ne bo dobro godilo« — pravi 20 letni fantič in opazuje, kako bodo njegove stroge besede učinkovale. Glede človeka, kakor da ga hoče z očmi prebrati. Popotnik ga ljubeznivo povabi, naj le kar začne, da pa naj svoje grožnje spravi lepo sam za sebe. Začne se obtipavanje od pete do glave: Gorje, če podloga suknje le nekoliko zašumi — že so škarje tukaj, da podlogo brez usmiljenja prerežejo in začne se stikanje za denarjem. Listnico preiščejo do zadnjega listka papirja, denar pa prestejejo do ficka. Nato se mora potnik vnesti in sezuti čevlje. Iz čevljev izrežejo »brand-solne«, kajti tudi tukaj je mogoče skriti denar, ki bi utegnil našo ubogo domovino finančno uničiti. Trakove na spodnjih hlačah razvzlojajo in tipajo dalje — ne najdejo nič. Uradnik dela v potu svojega obraza, potnik pa sedi lepo mirno. Končno preiščejo še zimsko suknjo, tudi posamezne »prste« na rokavicah obrnejo in tudi v prazno škatljo za užigalice pogledajo, če ni v njej mogoče skrit kakšen ti-sočak. Deset minut traja preiskava, nakar je potnik milostno »gotov«.

Preiskavo nadaljujejo pri žen-skah.

Tu je stvar še bolj kočljiva. Sle-či se morajo skoraj popolnoma. Za »modercem« in v raznih jopicah se da skriti mnogo denarja. Frizuro, ki si jo je ženska zvila z veliko skrbjo, popolnoma razpletejo in tipajo, če ni v frizuri zvezek bankovcev. O še bolj kočljivih preiskavah raje molčimo, ker žalijo čut sramožljivosti.

Začuden se vprašujejo potniki, kaj je vzrok tako natančne preis-kave.

In tako po ovinkih izvemo sle-deče: Carinski pregledniki so jako slabo plačani in so navezani veči-no na »premijs«. Nedavno so zahte-vali zvišanje plač. Ugodilo se jim se-veda ni. Nato so zahtevali potnino, ker se vozijo vsak dan brzovlakom naproti. Tudi ta njihova prošnja je bila odbita. Zato so sklenili začeti s pasivno resistenco. Oni se niso hoteli več vlakom naproti voziti, ampak vr-šijo svoj pregled v Mariboru in ta pregled so raztegnili na 4 ure. Vsled tega trpe potniki neverjetne sitnosti, ker uradnikom država ne da, kar jim gre.

Cele 4 ure pa stoji lokomotiva pod polno paro in požge toliko pre-moga, kolikor ga je treba za vožnjo od Maribora do Mürzzuschlaga, konduk-terji se dolgočasijo in si zaračunavajo nadure, ki jih je treba seveda plačati. Velike svote je treba plačati, carinski pregledniki pa odneso s seboj kveč-jemu toliko denarja, kolikor stane razsvetljava enega vagona od Mari-bora do Špilja. Promet pa zastaja, in tuji iz vseh dežel se škandalizirajo nad takimi »balkanskimi« metodami.

Te dni je izdal finančni minister naredbo, ki prepoveduje tako brez-obzirno postopanje. Vprašanje pa je, če bo kaj pomagalo. Bržkone bo osta-lo vse po starem.

gnoj)? Te besede so sicer kasneje urad-no tajili, ampak izrečene so bile le. Kaj bi danes rekel tisti gospod, če bi mi v Sloveniji imenovali naš sedanji tobak, ki nam ga pošiljajo od tam doli, tudi s primerno besedo?

Vojske ne bo! Pod naslovom: Pred novim požarom v Vzhodni Evropi? — poroča ljubljansko „Jutro“, da „politični krogi izjavljajo, da je prišel čas, ko bi moglo priti v vzhodni Evropi do ve-likih dogodkov“.

Vojske ne bo! „Jutro“ poroča pod naslovom „Mobilizacija v Rumuniji“, da so tam doli vpoklicani letniki 1921, 1922 in 1923 pod orožje. V zvezi z mobiliza-cijo da se bavijo listi tudi z možnostjo vojne med Rusijo in Rumunijo.

Vojske ne bo! Kdor prvi, da bo, bo zaprt.

Kmetje, nabirajte kresilno gobo in kresilno kamenje! Razni listi poročajo, da bo monopolna uprava zopet podra-žila užigalice. Danes pride ena užigalica že na poldrug krajcar, pa bo še dražja. Zato se bo nabiranje kresilne gobe kma-lu izplačalo.

En preusvišeni gospod minister so narozhili un dan tristu bukviz teiga Ko-monomuiga shegna, de bi bli she sa na-prej gospud minister.

Kdor se zanima za rastočo draginjo. naj bere gospodarski del v današnji šte-vilki našega lista. Tam bo zvedel vse, kakor je.

Slavnostne službe božje na rojstni dan Nj. Kr. Vel. kraljice Marije se je ude-ležil v ljubljanski stolnici pokrajinski na-mestnik g. Ivan Hribar, ker je bil ta dan slučajno odsoten iz Ljubljane veliki žu-pan g. dr. Baltič...

Nič nas ne boste farbali! Te dni se je raznesla po časopisih vest, „da je na-ša vlada znano ameriško (Blerovo) po-sojilo odpovedala, češ da se Bleerova skupina ni držala dogovorjenih pogojev“. To vest so — seveda — širili tudi „ve-liko“ slovenski listi v svet. No, kdor raz-

mere količjak pozna, se je tej „farbi“ pri-srčno smejal. Stvar je namreč nekoliko drugačna. Istina je, da ameriški ka-pitalisti dolarjev v našo državo niso več smeli poslati, ker stoji ameriška vlada dosledno na stališču, da nobena evrop-ska država, ki se oborožuje, ne sme do-biti iz Amerike niti enega „centa“ (ficka). Tako je ta stvar in nič drugače — pravi naš Miha. Da pa se naša država oboro-žuje, so zvedeli Amerikanci lahko brez težave iz — jugoslovanskih časopisov.

Pokrajinska zveza hišnih posestni-kov za Slovenijo v Ljubljani je izdala v priročni knjižici Zakon o stanovanjih in Pravilnik za izvrševanje zakona o sta-novanjih z dodatnimi spremembami. Na-roča se pri Pokrajinski zvezi hišnih po-sestnikov v Ljubljani, Šelenburgova uli-ca 5/1, v posameznih knjigarnah ter v tiskarni Hrovatin v Ljubljani.

Prazni upi. V Ljubljani ima svoj se-dež „društvo javnih nameščencev“, v katerem so organizirani skoraj vsi dr-žavni uradniki. Predsedstvo tega dru-štva je poslalo te dni ministru dr. Zupa-niču spomenico, v kateri ga lepo in milo prosi, da bi g. minister kaj storil za zvi-šanje uradniških plač. To upanje je za-stonj, kajti država nima denarja, gospod minister pa ne — portfelja!

IV. medicinski ples se vrši 20. ja-nuarja v veliki dvorani Uniona pod po-kroviteljstvom ge. Roze dr. Bleiweis-Trsteniške. Začetek točno ob 20. uri, vstop le proti vabilu. — Odbor.

Mariborski koledar je izdal in založil konzoreij narodnih trgovcev in obrtnikov v Mariboru. Koledar je jako pregleden sestavljen in obsega poleg navadnih koledarskih notic natančen seznam vseh mariborskih uradov, zavodov, trgovin, obtri itd. ter je zaradi tega vsakemu trgovcu in obrtniku zlasti na štajerskem ne-obhodno potreben. Dobi se v »Mari-borski Tiskarni« in po vseh trgo-vinah.

Dnevne vesti.

Važno za trgovce. Ni še dolgo tega ko je nesrečni gospod Plavšič s svojo še bolj nesrečno valutno politiko sloven-ske trgovce oškodoval za ogromne svo-te. V tisti dobi, ko se je vse valjalo in priklanjalo pred „ženijem“ g. Plavšiča, je bil „Avtonomist“ edini list, ki je brez-obzirno povedal gočo istino in vsi, ki so nas ubogali, so bili obvarovani težkih iz-gub. To je danes neizpodbitno dejstvo, o katerem se vsak lahko prepriča sam na svoje oči. Ravno tako brezobzirno in odkrito bomo delali tudi v bodoče in tr-govci, ki bodo upoštevali naše gospo-darske članke, ne bodo trpeli škode, ker jim bomo vedno razložili dejanski polo-žaj. S svoje strani pa prosimo gospode trgovce, da tudi oni nas podpro po svo-jih možnostih z oglasi (inserati) in z na-ročnino. „Avtonomist“ si je v kratki do-bi svojega obstoja pridobil tak ugled, da ga ljudje vsepovsod zahtevajo in se ab-solutno nič več ne zmenijo za tisto be-dasto kričanje raznih „visokih politikov“, češ da smo „separatisti“ in „rdeči je-zuitje“ itd. Dokaz: Danes zahtevajo razne trafike, da jim pošljemo list v na-drobno prodajo, in sicer take, katerih lastniki so svojčas nadrobno prodajo od-klonili iz strahu pred „Narodom“ in „Ju-trom“. Ta strah so danes zlonili ljudje sami, ker so izprevideli, kje izvedo res-nico in kje ne. Trgovci in obrtniki! Na-ročajte „Avtonomista“ in oglašujte v njem!

Dva kmeta. Tako te dni sta prišla v Ljubljano dva kmeta. Obstala sta na vsakem križišču, kakor da nekaj iščeta. Gledata sem, gledata tja, pa se nista mogla prav odločiti. Pa pravi eden: „Lej no, kaj pa je to?“ Pristopita k vo-glu in bereta „Bratje Slovenci!“ Tako se začne namreč proglas „Narodne Ra-dikalne Stranke“. Bereta naprej in ker se jima je stvar očividno dopadla, sta brala do konca, tako da sta tudi zve-dela, kje se vpiše v „Narodno Radikalno Stranko“. „Kaj praviš“, pravi prvi, „ali ne bi šla pogledat? Meni so pravili moj ranji oče, da dobi 20 goldinarjev, kdor se zapiše v krivo vero. Pa bi dobila vsak 20 tolarjev, k maši bi pa še vse-eno lahko hodila!“ Moža se spogledata in ker so se jima oči ujele, sta šla. Pri „Narodni Radikalni Stranki“ so oba sil-no lepo sprejeli in vprašali, kaj bi. „Ja, vedo, hudo je za denar in trdo, za nas

kmete. Vejo — ko bi kaj — tako enih 20!“ — Gospodje tam pri „Narodni Ra-dikalni Stranki“ pa teh besed očividno niso prav razumeli in so začeli hvaliti svoje ministre, kako so to imenitni go-spodje in dobri ljudje. „Boš nam ti hu-diča razlagal od dobrih ljudi, ki nam to-liko davka napišejo“, pravi eden. Go-spod od „Narodne Radikalne Stranke“ jih je hotel potolažiti, pa onadva nista dala do sebe. — „Kar beživa, kar be-živa...“ — „I, kam pa hočeta?“ — se oglasi gospod. — „Na Breg greva, vejo oni, tja na Breg št. 12, tam je „Avtono-mist“, ta pove vse natanko, kako ime-nitni so ti gospodje ministri in kako do-bri da so. Kar „Avtonomista“ greva na-ročit, oni se pa naj grejo solit.“ — Moža sta res prišla k nam in naročila naš list. Upamo, da bosta že iz današnjega na-šega članka, ki nosi naslov „Odločilni dan“, res prav natanko spoznala, kak-šno pogačo bi dobri „radikalni“ ministri radi nam Slovincem zamešili. Tudi drugi slovenski kmetje bodo to spoznali in bodo tudi naročili „Avtonomista“, če prav velja nekaj kron več kot drugi li-sti, zato pa lahko piše tako, kakor je res.

Nova kočevska železnica. Kakor iz-vemo iz dobro poučenega vira, začno graditi novo kočevsko (Pucelj-Zupani-čevo) železnico že prihodnji ted-n.

Hranite dolarje! Dolar velja danes že nad 400 kron. Veljal bo pa še več. Kdor ima torej kaj „zelenega“ v hiši, naj to skrbno hrani in proda le v skrajni sili. Zapomnite si, da je dolar zlato in zlato je draga in redka stvar, ki vedno prav pride. Predno bo 1 dinar vreden 5 dolarjev bo še mnogo vode poteklo v morje.

Ljubljanski župan. Kakor izvemo iz dobro poučenega vira, bo ljubljanski žu-pan potrjen že prihodnji teden.

Nov tobak. Monopolna uprava je spravila v promet nove vrste cigaretne-ga tobaka in cigaret. Sorta seveda pod vsako kritiko ena kot druga. Ko so ta-koj po „ujedimjenju“ ljubljanski gospodje iz samega golega človekoljubja do uni-čene Srbije poslali tja doli najboljšega bosanskega in hercegovinskega tobaka v vrednosti nekaj milijonov kron (ne da-našnjih kron, ampak onih iz l. 1919!) je sprejel to pošiljatev neki belgrajski to-bačni mogotec z besedami: Pa kaj nam bo to „katoliško džubre“ (= katoliški

Domači zdravnik.

Zastrupljenje krvi.

V širšem pomenu besede je kri za-strupljena skoro pri vseh boleznih, po-sebno pa pri onih, katere povzročajo povišanje telesne toplote. Ako bi namreč odvzeli tako obolelemu človeku malo množino krvi in bi jo vbrizgali v žilo zdravemu človeku, obolei bi tudi ta na podobnih bolezenskih znakih. Ni pa po-treba, da bi se s krvjo prenesli tudi po-vzročitelji bolezni, torej mikroorganizmi; zadostuje celo samo sokrvca bolnika, ako pride v krvotok do sedaj zdravega človeka, da obolei tudi dotičnik. Iz tega pač sigurno lahko sklepamo, da kroži v krvi bolnika neka tuja za dotično bo-lezen značilna snov, ki ima torej za or-ganizem škodljive lastnosti.

V ožjem pomenu besede imenuje-mo pa zastrupljenje krvi predvsem in-fekcijo, okuženje, po kaki zunanji ali pa notranji rani. Tudi najmanjši ubodljaj, ali površna praska se lahko inficira in namesto, da bi se ozdravila gladko brez posebnih bolečin, brez večjega otoka in v primerno kratkem času, po-vzroča lahko najhujše zastrupljenje krvi, pri katerem gre pogosto za življe-nje.

Najnavadnejši način zastrupljenja je gnojitev rane. Pri tej začenja rana moč-neje boleti; utripanje žil povzroča v njej močno boleče kljuvanje (pikanje), oko-

lica pričanja otekati in rdeči; vse okoli-rane postane tako napeto, da se koža kar svari. Človek občuti v rani in njeni okolici vročino in tudi otiplje se tako mesto mnogo gorkeje, kakor ostali deli telesa. V rani sami, okoli nje ali pa v globočini pod njo začenja se zbirati gnoj. Ako se nabirajoči gnoj lahko iz-ceja iz rane ven, je še upanje upravi-čeno, da se zastrupljena rana izceli brez hujših posledic; seveda traja celitev mnogo dalje. Ako pa gnoj nima izhoda, sega gori popisano vnetje vedno dalje na okoli, zatekati začenjajo bezgalke v bližini, bolnik dobi splošno mrzlico ozi-roma vročino; sploh nastopijo poleg znakov ob rani sami tudi znaki težke notranje bolezni. Ako v takem slučaju ni pravočasne operative pomoči, se bolezen vedno bolj širi. Telesna toplota naraste do najvišje stopinje, bolnik ved-no bolj slabi, začne se mu blesti in po-gosto je izid take bolezni v par dneh smrt. Seveda je zastrupljenje rane več-sih tako silno, da ostane tudi pravočasna pomoč breuspešna. V posebnih slučajih na rani sami niti ni najti kakih bolez-nskih znakov, in vendar je našel skozi njo vhod v organizem strup, ki povzroča pogosto sigurno, najmučnejšo smrt.

(Dalje prih.)

Gospodarstvo.

Nov draginski val.

14. januarja so dobile carinarnice obvestilo, da je finančno ministrstvo določilo, da se mora zaračunavati pri plačevanju carine 1 dinar v zlatu — ca-rina se računa v zlatu, plačuje pa v pa-pirju — za 9 dinarjev v papirju.

Posledic tega zvišanja carine ni treba na dolgo in široko razlagati. Cena kolonialnega blaga bo silno skočila in to povišanje ne bo zadelo toliko onih slojev, ki imajo, ampak ravno gospo-darsko najšibkejšje sloje. Vsaka stara ženica, ki živi le še od par zrnov kave

in od cikorie, bo plačala pri vsakem požirku te priljubljene hrane 200, reci: dvesto odstotkov novega davka, menda zato, da bo smela piti kavo — grenko, brez sladkorja, kajti tudi sladkor ura-žamo od drugod in tudi sladkor bo vsled „zlate“ povišane takse znatno dražji.

In delavec, ki potrebuje nove caj-gaste hlače, se bo prav začuden po-praskal za ušesi, ko bo zvedel, da mo-ra plačati pri nakupu takih hlač visoko „zlato“ carino. Reče ne bo vedel, kaj naj bi s svojim tedenskim zaslužkom. Ali naj kupi hlače, ali naj kupi sebi in

svojim kos kruha, ki bo seveda tudi dražji, ker drugače si zopet kmet ne more kupiti najgostih hlač!

Kaj bodo napravili uradniki, o tem pa raje ne govorimo. Ti so že danes goli in bosi in sestradani, zato jih novo zvišanje cen že več zadeti ne more...

Kolikor dražje pa postaja blago pri neizpremenjenih dohodkih, toliko manj se ga proda. Zato bo tudi v mnogih trgovinah zavladal občuten zastoj in odkod bodo jemali trgovci solde, da bodo plačali svoje obveznosti v raznih bankah, — e, ko ti to znaše!

V sredo so objavili listi veselo novico, da je vlada dovolila vojnemu ministru kredit v znesku 365 milijonov za oboroževanje.

Kjer vedo, kaj pomeni redno gospodarstvo, tam razpišejo posojilo za take kredite in sicer notranje posojilo, kar je vsekakor boljše, ali pa vnanje posojilo, če so domači ljudje že vsi „suhi“ in izmzgani. Pri nas tega ni, ker nihče ne ve, kaj je gospodarski red. Pri nas si bo vlada pomagala s tiskanjem novih bankovcev ali z drugimi besedami: Šla bo zopet k Narodni banki kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, da dvigne tam kakšen pošten in soliden „pump“. Banka bo seveda v svoji bilanci to posojilo izkazala v obliki znat-

ne pomnožitve papirnatega denarja. In ko bodo brali to bilanco v Curihi in drugod, bodo rekli denarni in petični gospodje, ki določajo vrednost denarja, da dinar ni vreden več toliko kakor prej, ampak nekaj manj, tako da bo treba dati za 1 dolarček ali za 1 švicarski franček — lep denarček to, silno lep — precej več dinarčkov kakor par dni prej. Zato bo vsako blago, ki ga dobimo iz inozemstva, zopet nekoliko dražje, naši lončki bodo zopet nekoliko manj polni, zato bomo pa imeli nove, lepe kanončke.

Borzno poročilo od četrtega: 1 dolar velja 420 kron.

Tako „po ceni“ dolar še nikdar ni bil. Ta cena označuje najnižjo vrednost našega denarja, kar smo je sploh kedaj imeli! Ta cena je pa tista, po kateri se ravna tudi cena naših domačih proizvodov, kajti da pokrijemo svoje potrebe iz inozemstva, ki jih je treba plačati v zlatu, moramo tudi svoje pridelke prodajati v inozemstvo v zlatu. Kolikor več papirnatih dinarjev pa je treba dati za 1 zlati dinar, toliko dražje mora postati življenje tudi pri nas doma.

Kadar pada vrednost denarja, pa potrebuje trgovec mnogo več denarja za nakup blaga iz inozemstva kakor pa takrat, če je denar mnogo vreden. Če

je denar mnogo vreden, dobi za 1000 K iz inozemstva mnogo blaga, če je pa denar malo vreden, potrebuje za nakup blaga 20 krat, 30 krat in tudi 50 krat več denarja. Trgovci sami pa s takimi svotami ne razpolagajo, ampak jih dobe pri bankah. Naval na banke za posojila je torej silno velik. Ker pa denar v bankah tudi ne rodi mladičev, banka težko vsem prošnjam ugodi in vsled velike zahteve po posojilih mora obrestno mero zviševati. To zvišanje je danes že tako silno, da je danes srečen, kdor dobi na zemljišče posojilo po 9 ali 10%, v trgovini pa se zahteva po 20, po 25, celo po 30 odstotkov. Te ogromne obresti mora seveda trgovec k blagovni ceni prišteti, ker iz svojega žepa jih ne more dokladati, končno ceno pa plača

oni, kdor blago potrebuje in kupi. Zato je blago tem dražje, kolikor višja je obrestna mera. Upanja na padec obrestne mere pa ni nikjer, dokler valuta pada in zato govori tudi ta okolnost za našo trditve, da bo draginja še rastla.

Tako se vrtimo v veselem draginjskem kolobarju: zvišanje carine — nova draginja — padec denarne vrednosti — nova draginja — prazna blagajna — novo zvišanje carine — nova draginja. To je gospodarski predpust, kat ga niti Avstrija ni doživela s svojo kr. no.

Gospodarskemu karnevalu pa bo sledila grenka in bridka pepelnica sreda. Te pa ne bomo posebno veselo praznovali, ker še za „arnike“ ne bo.

ZA KMETE.

Staro sadno drevje.

Bliža se čas, ko se je treba za sadno drevje resno pobrigati. Mi smo že parkrat naglasili važnost pridelovanja plemenitega in žlahtnega sadja in ravno tako berete lahko mnogo lepih naukov o sadjereji tudi v drugih časopisih, zlasti pa v knjigah Mohorjeve družbe. Tisto drobno in zanikrno sadje, ki ga vidimo še danes silno mnogo po naši deželi, nima nobene prave vrednosti, niti za domačo porabo ne, pač pa je žlahtno sadje lahko jako lep vir dohodkov za onega, kdor zna z njim ravnati, kar ni tako težko.

Mnogo kmetov je, ki mislijo, da je treba za pridobivanje plemenitega in žlahtnega sadja popolnoma novih nasadov in lepih dreves. To je pa le deloma res. Res je sicer, da je lepo urejen nasad samih žlahtnih debel najboljši. Da se pa tudi pri starih nasadih doseže jako lepe uspehe, če drevje plemenitimo.

To dosežemo z novim cepljenjem. Kdor gre v kakšno večje mesto, vidi pogostokrat, kako v drevoredih drevje obžagajo. To gre skoraj do debela. Pa dejo včasih tudi zelo debele veje od drevesa stran brez vsake škode za drevo. To se vidi spomladi, ko iz obrezanih in obžaganih mest krepko poganja novo, čvrsto mladje.

To se da napraviti tudi pri sadnem drevju. Kadar pride čas za to, se stara, rogovilasta debela, ki pa morajo biti si-

cer zdrava, lahko brez skrbi obžagajo skoro do debela. Na odžagana mesta pa se vceplijo cepiči plemenitih dreves. Vcepi se jih lahko na debelo, odžagano vejo tudi več. Drevo rodi potem plemenit sad namesto onega ničvrednega drobiža, ki je komaj za prasce poraben.

Kdaj je pravi čas za precepljenje dreves, je odvisno od kraja, od lege, od vrste dreves itd. Vse to pa nam bo rad povedal izkušen sadjar, ki je skoro v vsakem kraju. Tudi v šolah in v župniščih lahko dobi vsak kakšen dober nasvet o tozadevnih podrobnostih, in imenovani gospodje pojdejo gotovo vsakemu drage volje na roko. Tudi za potrebne cepiče ni skrb ravno prevelika, ker umni sadjarji jih dajejo radi zastoni ali pa proti malenkostni odškodnini, ostale za cepljenje potrebne stvari pa, kakor vosek itd. tudi nimajo še nedosegljive vrednosti.

Ne zamudite torej lepe prilike v prihodnjih tednih in potrudite se, da bo malovredna piškava drobnjad z naših sadovnjakov izginila in se umaknila lepemu sadju. To delo se izplača tudi še zato, ker ga opravimo navadno v času, ko se „veliko“ poljsko delo še ne pričinja.

Žitne cene. Pšenica po 1780 kron, rž po 1400 kron, nova koruza po 1000 kron, stara po 1240 kron, pšenična moka št. 0 pa po 2600 kron za 100 kil.

Berite

ravnokar izšlo brošuro „Jugosloveni, Slovani in Jugoslovani“, ki je najboljši politično-kulturni spis, kar jih je bilo napisanih po vojni. Naroča se pri upravi našega lista. Cena Din 5—, s poštino 25 para več.

Popolnoma varno naložite svoj denar v VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z o. z.

sedaj poleg nunske cerkve po leti 1. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po 6% brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo po 5 1/2%.

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 1/2%.

Večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV. Odgovorni urednik Jože Petrič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Teodor Korn, Ljubljana Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Pro račun brezplačno in poštne prost. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakturo en gros en detail.

Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki

Skladišče v „Kresiji“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje, — Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Šelenburgova ulica številka 1.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPNA BANKA)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17.500.000—

Izvršuje vse bančne pesle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenigradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

Naiboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 110 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1.100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.